

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Llacio'r Gofynion Adrodd mewn Ysgolion (Cymru) (Coronafeirws) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Llacio'r Gofynion Adrodd mewn Ysgolion (Cymru) (Coronafeirws) 2020. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Kirsty Williams AS
Y Gweinidog Addysg

15 Gorffennaf 2020

Disgrifiad

1. Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio nifer o ofynion adrodd presennol ysgolion mewn ymateb i effaith y coronafeirws ar ysgolion.

Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

2. Dim

Y cefndir deddfwriaethol

3. Y pwerau cyfreithiol dros wneud y Rheoliadau arfaethedig yw adrannau 29(3) a (5), 408(1), 537(1), (4) a (7), 537A(1), (2) a (3) a 569(4) o Ddeddf Addysg 1996, adrannau 19(1) a 54(3) o Ddeddf Addysg 1997, adrannau 63(1) a 138(7) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 ac adrannau 30(1) a 210(7) o Ddeddf Addysg 2002. Rhoddwyd y swyddogaethau uchod sydd yn Neddf Addysg 1996, Deddf Addysg 1997 a Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 i'r Ysgrifennydd Gwladol ac fe'u trosglwyddwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1998. Rhoddwyd y swyddogaethau uchod sydd yn Neddf Addysg 2002 i Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r holl swyddogaethau uchod yn arferadwy bellach gan Weinidogion Cymru yn rhinwedd paragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.
4. Mae'r adrannau hyn yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau mewn perthynas â darparu gwybodaeth gan awdurdodau lleol, ysgolion a gynhelir ac mewn perthynas â disgyblion unigol, yn y drefn honno.
5. Gwneir y Rheoliadau o dan y weithdrefn penderfyniad negyddol.

Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

6. Ar adeg pan fo pob un ohonom yn ymateb i bandemig y coronafeirws, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod ei bod yn bosibl na fydd ysgolion, awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu yn gallu cydymffurfio â rhai gofynion adrodd statudol. Gallant hefyd osod baich gweinyddol anghymesur ar y sawl sy'n gyfrifol.
7. Mae Rheoliadau Llacio Gofynion Adrodd Ysgolion (Cymru) (Coronafeirws) 2020 yn dod â'r newidiadau deddfwriaethol angenrheidiol i rym sydd:
 - Yn dirymu **Rheoliadau Perfformiad Ysgol a Thargedau Absenoldeb (Cymru) 2011**.
 - Yn diwygio **Rheoliadau Adroddiad Pennaeth i Rieni a Disgyblion sy'n Oedolion (Cymru) 2011**.
 - Yn diwygio **Rheoliadau Gwybodaeth Ysgolion (Cymru) 2011**.

- Yn diwygio **Rheoliadau Gwybodaeth am Berfformiad Ysgolion (Cymru) 2011**.
- Yn diwygio **Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol Llywodraethwyr Ysgolion (Cymru) 2011**.

Rheoliadau Perfformiad Ysgol a Thargedau Absenoldeb (Cymru) 2011 (“y Rheoliadau Targed”)

8. Mae'r Rheoliadau Targed yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion bennu a chyhoeddi targedau y cytunwyd arnynt gan awdurdodau lleol. O ganlyniad i'r ffaith bod ysgolion wedi'u cau a'r amharu ar asesiadau, profion ac arholiadau, bydd manylion cyrhaeddiad a phresenoldeb eleni naill ai ddim ar gael neu ni ellir cymharu'r data â blynyddoedd blaenorol. Mae'n amhriodol i'w gwneud yn ofynnol i ysgolion adrodd yn erbyn targedau a bennwyd yn flaenorol ar gyfer blwyddyn academaidd 2019/20 na phennu targedau ar gyfer y flwyddyn academaidd nesaf yn seiliedig ar y canlyniadau hyn. Mae angen dirymu'r Rheoliadau Targed er mwyn sicrhau y gall ysgolion ymgymryd â'u gwaith o hunanwerthuso a blaen-gynllunio ar gyfer 2020/21 yn briodol ac yn effeithiol, o ystyried yr amgylchiadau presennol. Mae'r cylch pennu targedau, fel y'i rhagnodir gan y Rheoliadau Targed, yn digwydd dros gyfnod o dair blynedd. Mae goblygiadau'r amharu presennol ar ddata perfformiad ac absenoldeb yn effeithio ar adolygu, cadarnhau ac adrodd yn erbyn targedau a bennwyd mewn blynyddoedd blaenorol, yn ogystal â'r broses o osod, adolygu a chadarnhau targedau ar gyfer blynyddoedd i ddod. Mae hyn yn cyflwyno problem benodol o ran diwygio gofynion sy'n bodoli eisoes; ystyrir mai diddymu'r Rheoliadau Targed yw'r unig ateb hyfyw ac ymarferol. Mae trefniadau gwerthuso a gwella yn cael eu datblygu er mwyn cydweddu â'r cwricwlwm newydd a byddant yn pennu'r dull gweithredu o ran blaenoriaethau gwella ysgolion, yn dilyn ymgynghoriad pellach.

Rheoliadau Adroddiad Pennaeth i Rieni a Disgyblion sy'n Oedolion (Cymru) 2011 (“y Rheoliadau Adrodd”)

9. Mae'r Rheoliadau Adrodd yn ei gwneud yn ofynnol i benaethiaid lunio adroddiad ar gyflawniadau addysgol disgyblion, bob blwyddyn ysgol, a sicrhau ei fod ar gael i bob rhiant neu ddisgybl sy'n oedolyn. Ar gyfer blwyddyn ysgol 2019/20, bydd rhywfaint o'r wybodaeth a fyddai fel arfer yn cael ei chynnwys mewn adroddiad, naill ai ddim ar gael, ddim yn ystyrion neu'n cael ei hystyried yn amhriodol. Gall hefyd fod yn anodd i benaethiaid lunio adroddiadau cyn diwedd y flwyddyn academaidd, neu wneud hynny'n ysgrifenedig. Cynigir y caiff y Rheoliadau Adrodd eu diwygio ar sail “ymdrechion rhesymol”. Mae hyn yn golygu y dylid ystyried bod angen trin unrhyw ddyletswyddau y mae'r Rheoliadau Adrodd yn eu gosod ar benaethiaid o ran adroddiadau sy'n ymwneud â blwyddyn ysgol 2019/20 fel rhai wedi'u cyflawni, os yw'r pennaeth wedi gwneud ymdrechion rhesymol i gyflawni'r ddyletswydd. Yr eithriad i'r “ymdrechion rhesymol” yw rheoliad 5(1) o'r Rheoliadau Adrodd, sef **y gofyniad i ddarparu adroddiad i**

ddisgybl sy'n ymadael â'r ysgol, sy'n parhau'n ddyletswydd absoliwt, fel nad yw'r cohort hwn o ddysgwyr o dan anfantais eleni. Blwyddyn ysgol ("school year") yw'r cyfnod sy'n dechrau â'r tymor ysgol cyntaf i ddechrau ar ôl mis Gorffennaf ac sy'n dod i ben â dechrau'r tymor cyntaf o'r fath i ddechrau ar ôl y mis Gorffennaf canlynol (adran 579(1) o Ddeddf Addysg 1996).

Rheoliadau Gwybodaeth Ysgolion (Cymru) 2011 ("y Rheoliadau Gwybodaeth Ysgolion")

10. Mae'r Rheoliadau Gwybodaeth Ysgolion yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gyhoeddi prosiectws ysgolion cyfansawdd ac i ysgolion gyhoeddi eu prosiectws unigol eu hunain, ac mae'n nodi'r wybodaeth sydd angen i'r ysgolion ei chynnwys. Cynigir y gwneir darpariaeth i beidio â chyhoeddi data ar absenoldeb awdurdodedig ac anawdurdodedig mewn perthynas â blwyddyn ysgol 2019/2020 mewn unrhyw brosiectws ysgol.

Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol Llywodraethwyr Ysgolion (Cymru) 2011 ("y Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol")

11. Mae'r Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff llywodraethu ysgolion lunio adroddiad blynyddol, yn cynnwys gwybodaeth am berfformiad yr ysgol yn erbyn targedau a gyhoeddir. Er y bydd cyrrff llywodraethu yn gallu llunio adroddiad o hyd, byddai'n amhriodol i adroddiadau gynnwys data mewn perthynas â blwyddyn ysgol 2019/20 a chynnwys data perfformiad a phresenoldeb, am na ellir eu cymharu â blynyddoedd blaenorol. Cynigir y caiff y Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol eu diwygio er mwyn addasu cynnwys yr adroddiadau a luniwyd mewn perthynas â blwyddyn academaidd 2019/20 fel nad yw'r wybodaeth yn cael ei chynnwys mewn unrhyw adroddiad gan lywodraethwyr yr ysgol. **Bydd dyletswydd statudol ar gyrrff llywodraethu i lunio adroddiad yn parhau.**

12. Gwybodaeth i'w datgymhwyso/ei heithrio mewn perthynas â'r ysgol ar gyfer blwyddyn ysgol 2019/20:

- y Crynodeb diweddaraf o Berfformiad Ysgol Uwchradd;
- nifer yr absenoldebau awdurdodedig ac anawdurdodedig yn ystod y flwyddyn ysgol;
- unrhyw wybodaeth mewn perthynas â thargedau perfformiad ac absenoldeb, gan gynnwys gwelliannau sydd wedi'u pennu gan y corff llywodraethu mewn perthynas â pherfformiad dysgwyr, neu ar gyfer gostwng lefelau absenoldeb.

Rheoliadau Gwybodaeth am Berfformiad Ysgolion (Cymru) 2011 ("y Rheoliadau Perfformiad")

13. Mae'r Rheoliadau Perfformiad yn darparu ar gyfer adrodd ar ganlyniadau asesiadau athrawon ac arholiadau (o ysgolion a chyrrff llywodraethu i awdurdodau lleol a Gweinidogion Cymru). Gwelwyd cryn dipyn o amharu ar y gwaith o ymgymryd ag asesiadau athrawon y cyfnod sylfaen a chyfnodau allweddol yn ystod tymor yr haf 2019/20, gan fod ysgolion wedi cau, a

chafodd y dasg o gasglu data statudol cysylltiedig Llywodraeth Cymru ei ganslo. Felly, argymhellir y caiff diwygiadau eu gwneud er mwyn dileu'r dyletswyddau ar gyrff llywodraethu ac awdurdodau lleol i ddarparu data, y naill i awdurdodau lleol, a'r llall i Weinidogion Cymru, ar ganlyniadau asesiadau athrawon ac absenoldebau awdurdodedig neu anawdurdodedig ar gyfer data mewn perthynas â blwyddyn ysgol 2019/20. Ni fydd Llywodraeth Cymru yn adrodd ar fesurau perfformiad ysgolion 2019/20, ac ni fydd yn eu cynnwys yn Setiau Data Craidd Cymru Gyfan ('pecynnau data') na'u cyhoeddi ar wefan Fy Ysgol Leol. Fodd bynnag, bydd angen i ni gadw'r ddarpariaeth sy'n caniatáu i Lywodraeth Cymru gael canlyniadau cymwysterau a gymeradwywyd, at ddibenion eraill nad ydynt yn gysylltiedig â pherfformiad ysgol nac atebolrwydd yr ysgol.

14. Cafodd diben y newidiadau deddfwriaethol hyn, a'r effaith y bwriedir iddynt ei chael, eu cyfleu i randdeiliaid ym mis Mai, i roi cyngor amserol cyn ymgynghori'n ffurfiol â'r cyhoedd.

Ymgynghori

15. Cynhaliwyd ymgynghoriad tair wythnos ar y newidiadau deddfwriaethol rhwng 22 Mehefin a 10 Gorffennaf 2020. Tynnwyd sylw rhanddeiliaid allweddol at yr ymgynghoriad, gan gynnwys awdurdodau lleol, consortia rhanbarthol, llywodraethwyr ysgolion a'r undebau athrawon.
16. Cafwyd 50 o ymatebion ac roedd mwyafrif clir yn cytuno â'r deddfwriaeth arfaethedig. Nid ystyriwyd bod angen unrhyw ddiwygiadau i'r Rheoliadau drafft. Mae crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru: <https://llyw.cymru/llacior-gofynion-adrodd-mewn-ysgolion>.

Asesiad Effaith Rheoleiddiol

17. Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r diwygiadau hyn.
18. Oherwydd y costau a'r manteision tebygol o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn, nid ystyrir ei bod yn angenrheidiol cynnal Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Mae angen rhoi'r Rheoliadau ar waith yn gyflym er mwyn cael gwared â beichiau amhriodol neu anymarferol ar ysgolion ac awdurdodau lleol mewn ymateb i bandemig y coronafeirws.